

"ОДНА З НАЙПРАЦЬОВИТШИХ УСТАНОВ АКАДЕМІЇ"

(До 75-річчя ЦНБ ім. В.І. ВЕРНАДСЬКОГО АН УКРАЇНИ)

Так писав про Всенародну бібліотеку неодмінний секретар УАН академік А.Ю.Кримський у своїй чернетці "Звідомлень про діяльність Української Академії наук у Києві за 1920 рік". Цей документ (фонд 1, справа 26539, відділ рукописів ЦНБ ім. В.І.Вернадського АН України), виїмку з якого ми подаємо нижче, є історичним свідченням життя бібліотеки, що разом з Академією несла важкий тягар драматичних подій понад сімдесятирічної давності.

Всенародня бібліотека ще не досягла цифри 1 мільйона книжок, про яку річ оповіщали газети, але вже недалеко до того. На жаль, як слід закаталогізувати не було фізичної змоги, бо число людей, що вели каталогізацію (науковою децимальною системою), до піро на кінець року дійшло до цифри 32, а доти було каталогізаторів менше. Справедливість вимагає зазначити, що робили вони дуже інтенсивно і що взагалі Всенародня бібліотека — одна з найакуратніших й найпрацьовитіших установ Академії Наук. На чолі Всенародньої Бібліотеки стоїть Тимчасовий комітет (5 — 7 осіб), де головою був попереду П.Я.Стебницький, далі В.Ю.Данилевич, а як він у грудні 1920 року подався у відставку, то одтоді виконує обов'язки голови Комітету В.О.Кордт. Засідань одбув комітет 60.

Внутрішню організацію праці веде Рада бібліотекарів під головуванням Ю.О.Меженка, в ній є старших бібліотекарів 4, підстарших 3, молодших 2. Каталогізаторів, як сказано, було на 1 січня 1921 року 32 особи. Всього вкупі, особовий склад Всенародньої бібліотеки — 53 особи. Бібліотека видає три часописи: а) хроніка щоденної праці, б) хроніка тижневої праці, в) хроніка місячної праці.

Спеціальний бібліографічний журнал "Книжний вісник", що видавала Всенародня бібліотека позаторік,

не міг виходити в світ торік, бо так званий Поліграфічний відділ позапечатував друкарні.

Міститься Всенародня бібліотека, на жаль, не в одному будинку, але аж у шістьох приміщеннях (не близьких одно од одного), де є 17 кімнат. Головна комора — проти Безаківської вулиці, а головне приміщення для праці — в будинку бувшої І гімназії, що верховна рада передала його ще влітку 1920 р. на власність Української Академії Наук, маючи на увазі найбільше інтереси Всенародньої бібліотеки. Шкода, що цей будинок іще й досі лишається незвільненим од деяких установ Губнаросвіти та Губпроффобру, і Всенародній бібліотеці там дуже й дуже тісно. В кожному разі вже можна було 23 серпня 1920 р. одчинити публічну читальню для громадського вжитку в так званій актовій залі. Для статистики варто зазначити, що поміж тими книжками, що публіка казала їй давати, 29% припадає на книжки, писані українською мовою, а 71% на книжки, писані іншими мовами, переважно російською. Завідують читальнею підстарші бібліотекарі О.С.Карпинська та Т.О.Маляренко.

Всенародня бібліотека має філію в Вінниці, там при ній є ще й Художньо-археологічний музей. Річне звідомлення од Вінницької філії, через лихе становище шляхів, не прийшло на сьогоднішній день.

Для комплектування фондів Бібліотеки велике значення мали подарунки. Вчені, діячі культури, різні товариства, установи дарували окремі книги і бібліотеки.

Першою книгою, що надійшла у ВБУ в такий спосіб, була робота М.Ф.Берлиньського з історії Києва "Краткое описание Киева, содержащее историческую перечень сего города, так же показание достопамятностей и древностей оного". СПб, 1820.